

SLOVENSKI NAROD

Uznaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inerati do 60 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inerati peti vrst a Din 4. — Popusti po dogovoru, inerati davek posebej. — »Slovenski Narod« letja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za tuzemstvo Din 25.- Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR: Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c.
telefon št. 28. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 66;
podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 19.351.

Po sklenitvi ameriškega mirovnega pakta:

Rooseveltovo mirovni apel na ves svet

Predsednik ameriških Zedinjenih držav namerava predlagati sklenitev svetovnega nenapadnega pakta, splošno razorožitev in novo razdelitev sirov

Washington, 17. decembra. b. Iz zanesljivega vira se doznava, da pripravlja predsednik Roosevelt na svojem povratku iz Buenos Airesa nov mirovni apel, ki ga namerava nasloviti na ves svet. Iz krogov, katerim pripisujejo tu veliki politični vpliv, prihajajo naslednje podrobnosti o verjetni vsebini Rooseveltovega poziva:

Sklenil naj bi se splošni pakt o nenapadanju, omejilo naj bi se oboroževanje in začeli naj bi se razgovori o novi razdelitvi sirov. V teh treh smereh naj bi prišlo do novih sporazumov med narodi vsega

sveta, da bi se tako odstranila nevarnost novih mednarodnih zapletov, ki groze sicer izraziti veliko katastrofo.

V političnih krogih sodijo, da bi imel tak poziv v sedanjem položaju popoln uspeh, ker je politično razpoloženje povsod zelo ugodno. Po mnenju Raymonda Duella, predsednika društva za zunanje politične vprašanja, je Roosevelt edini državnik na svetu, ki lahko odstrani vsa nasprotja in tekoče med Nemčijo in ostalimi velisilami. So pa tudi nasprotja takega po-

sredovanja. Med njimi je n. pr. Norman Dawis, ki smatra, da sedanjí trenutek nikakor ni ugoden za Rooseveltovo nastop v navedenem smislu. Velika Britanija bi se sprito svojih sedanjih nespornih potreb po čim popolnejši oborožitvi nedvomno odločno uprta Rooseveltovega mirovnemu pozivu. Odmov takega poziva v Londonu bi utegnil vplivati nepovoljno tudi na francosko-angleško sodelovanje, ki je prav v zadnjem času doseglo že povsem konkretne oblike. Zato bi bilo po Dawisovem mne-

nju boljše, ako bi Roosevelt svojo nameravano poslanico narodom vsega sveta vsaj za nekaj časa še odložil.

Navzlic tem pomislekom, ki jih narekuje politični oportunizem, pa sta obe stranki trdno prepričani, da je zares samo Roosevelt tisti državnik, ki se lahko pohvali, da ima v mednarodnih vprašanjih povsem proste roke, kar utegne imeti ob svojem času izredno velik pomen pri urejanju nekaterih zapletenih mednarodnih vprašanj.

Likvidacija Feniksa

Ustanovi se nova družba, ki pa bo izvršila samo likvidacijo — Prispevek drugih zavarovalnic

Beograd, 17. decembra. p. Gospodarsko finančni komite ministrov je imel sinoči sejo, na kateri je definitivno razpravljali tudi o vprašanju zavarovalnice Feniks. Sklenil je, naj izda vlada uredbu, ki bo ustanovila samostojno zavarovalnico jugoslovenskega Feniksa. Nova institucija bo likvidirala dosedanja Feniksove posle na področju Jugoslavije, novih zavarovalnih pogodb pa ne bo sklepal.

Vse imetje, ki je po poslovnih knjigah bivšega Feniksa na Dunaju služilo kot nemirska rezerva jugoslovenskega porfela, pripada novi ustanovi, ravno tako pa seveda tudi vse imetje Feniksa v naši državi. Upravni odbor nove zavarovalnice bo imel pet članov, ki jih bo za dobo treh let imenoval minister za trgovino in industrijo. Nadzorni odbor bo štel tudi pet članov in jih bo enako imenoval trgovinski minister, vendar pa le za eno leto. Člani nadzornega odbora se imajo imenovati prvenstveno iz vrst zavarovalcev.

V zameno za državne menice, izdane na osnovi zakona o gradnji železnice Požarevac — Kučevu (Losingerjeve menice) v nominalnem znesku 425.000 dolarjev, ki tvorijo del premijske rezerve jugoslovenskega Feniksa, bo izdal finančni minister obveznice v znesku 16,5 milijona dinarjev. Obveznice se bodo obrestovale po 4% in amortizirale v 12 enakih letnih obrokih. Ostale državne menice, ki jih ima Feniks, bodo likvidirane, ko bodo, če bodo predložene v izplačilo. Če bi takih menic ne bilo v posesti jugoslovenskega Feniksa, jih finančni minister ne bi izplačal, marveč bo odgovarjalo zneske deponiral pri Državni hipotekarni banki. Za ojačanje premijskih rezerv jugoslovenskega Feniksa bodo prispevale ostale jugoslovenske in v Jugoslaviji poslojuče zavarovalnice 25 milijonov dinarjev, ki jih bodo plačale v 20 obrokih po 1,8 milijona dinarjev na leto, tako da se računajo 4% obresti. Ena tretjina tega zneska odpade na premijsko rezervo za elementarna dva tretjina na premijske rezerve za življenjsko zavarovanje. Zavarovalnice bodo od svojih zavarovalcev pobrale te zneske v obliki doklada na premije.

Feniksovim zavarovalcem se omejijo in omejijo nekatere pravice, ki bi jim šle na osnovi sklenitve pogodb. Pred vsem se uveljavijo vse brezplačne menice in vse

brezplačne bonifikacije. Tudi se ne priznajo izredni popusti pri plačevanju premij, marveč se zavarovani zneski zmanjšajo za toliko, kolikor so znašali popusti. Dovoljeno pa bo naknadno doplačilo razlike. Pole, ki se glasi na tuje valute, se pretvori v našo valuto po borznem kurzu onega dne, ko stopi nova uredba v veljavo.

Onim zavarovalcem, ki so premije že poplačali, se bo ob dospelosti izplačilo 50% zavarovalnega zneska. Enako se bo postopalo z onimi, ki so svoje police kapitalizirali ali izvršili ameriško proročanje, in onim, ki bi se jim moral zavarovalni znesek do dneva uveljavljenja nove uredbe že izplačati, a se to še ni zgodilo. Zavarovalcem, ki bodo še nadalje plačevali premije, se bodo bodoče premije upoštevale brez vsakih odbikov.

Pri zavarovanju za primer smrti z domstnim plačevanjem se čas plačevanja računa največ do 85. leta življenja ameriškega pregleda. Do 1. maja 1938 se ukinje pravica na odkup zavarovalne police. Zavarovalnici ki od 1. januarja t. l. dalje niso plačali dospelih premij, lahko to store naknadno v roku 6 mesecev, doplačati pa morajo 6% obresti.

Zavarovalnice, ki so v nasprotju z dosedanjim uredbo prevzela elementarna zavarovanja pri Feniksu, bodo morale jugoslovenskemu Feniksu kot odškodnino plačati polletno premijo.

Ko se vrnejo v državo menice, ki so kot del Feniksove premijske rezerve denonirane v inozemstvu in jih tamošnje banke zadržujejo se bodo zneski iz njihovega izkupička porabili za to, da se zmanjša gori navedeni 50% odbitek. Sorazmerni poviški se bodo naknadno izplačali tud upravičencem, pri katerih je zavarovan primer že nastopil.

Uredba razveljavlja vse kolektivne in individualne pogodbe, ki jih je bil Feniks sklenil s svojimi nameščenci. Tem je odpovedana služba s 1. januarjem 1937. določena pa jim je posebna odpravnina. Novi Feniks bo svoje nameščence prvenstveno imel iz vrst dosedanjih Feniksovih nameščenec.

Minister za trgovino in industrijo ima pravico, da posle bivšega Feniksa z vsemi pravicami in obveznostmi prenese tudi kakšni drugi zavarovalni družbi v Jugoslaviji pod pogoji, ki jih bo sam določil.

Ozadje krize barcelonske vlade

Spori zaradi nameravane reorganizacije celotne državne uprave

Barcelona, 17. decembra. b. Juan Comorera, bivši svetnik prejšnje avtonomne katalonske vlade in eden izmed vidnejših predstavnikov unificirane katalonske socialistične stranke (marksisti III. internacionala), je podal naslednjo izjavo o krizi, ki je izbruhnila v svetu katalonskih generalidades:

Politični problem, ki tvori izvor sedanjí krizi, je moja stranka poslala že 24. novembra, ko smo v posebnem pismu delavski zvezi zahtevali spremembo metod v vodstvu in organizaciji vojne. Mislim, da je taka reorganizacija potrebna, ker nas dosedanjí vojni uspehi ne morejo zadovoljiti. V tem smislu smo predlagali, naj bi se izvršila reorganizacija najprej v svetu katalonskih generalidades (katalonski vladi), ki naj bi se kotjor mogore razširili z vključitvijo vseh v poštev prihajajočih elementov. Odbor za notranjo obram-

bo in obrambno tajništvo naj bi se razpustilo, odgovornost ministrov pa povečala, kar bi imelo za posledico tudi večjo pokorščino državljanov. Organizacija vojne naj bi bila prepuščena posebnemu, nanovo ustanovljenemu vrhovnemu obrambnemu svetu, ki naj bi bil odgovoren samo vladi. Ta svet naj bi za sedaj opustil razmatranje vprašanja o bodoči organizaciji Katalonije. Za danes je važno samo to, da izpodbijamo fašizem na vsej črti in si pridobimo zaupanje poljedelcev in malomeščanov. Zato obojam vse separatistične tendence, zaradi katerih se je v diplomatskem svetu že uveljavila laž, da je Katalonija samo še kolonija Sovjetske unije. (Comorera je pri tem mislil zlasti na marksistič-tróckiste, pristaje IV. internacionala in svetovne revolucije v nasprotju z marksisti Stalina kova, katerim sam pripada.)

Japonsko ozadje kitajskega puča

Po mnenju Japoncev bi se morala Kitajska enostavno združiti z Japonsko

Tokio, 17. decembra. b. Prvi vtisi Čangsueliangovega upora proti maršalu Čangkajsku se dajo po japonskem tolmačenju kitajskih dogodkov zajeti v naslednje tri temeljne ugotovitve, ki jih poudarja tudi časopisje: 1. Kitajska enotnost se je znova izkazala kot umetna tvorba. 2. Čangkajšek je politično mrtve in je pri tem čisto postranskega pomena, ali je sploh še živ ali ne, ali je še vedno Čangsueliangov jetnik ali ne, 3. Kitajska se bliža novemu kaos, ki bo po svojih bistvenih obrisih zelo podoben državljanski vojni v Španiji, ker se bo razvil v borbo med kitajskimi nacionalisti in komunistično fronto, v katero bosta seveda posegli tako Japonska kakor Rusija.

Japonsko časopisje hoče s to argumentacijo dokazati, da je interes Kitajske, da se sedaj brez pomislekov pridruži Japonski, ker preti sicer tej ogromni azijski državi popoln razpad, češur si tudi kitajski nacionalisti prav gotovo ne žele. V tukajšnjih diplomatskih krogih vidijo v tem argumentiranju nov dokaz za domnevo, da je znabiti Japonska sama zanetila Čangsueliangov

upor z namenom, da bi s tem okrnila pozicijo osrednje kitajske vlade v Nankingu in tako prisilila Kitajsko do večje popustljivosti glede japonskega zahtev, ki jih nankiška vlada doslej ni mogla sprejeti. Čangsueliang je bil za tako akcijo zelo primeren zaradi svoje znane ambicije in pa zaradi še bolj znanega osebnega sovraštva proti maršalu Čangkajsku, kateremu je zavidal njegov položaj.

To domnevo potrjuje tudi mnenje nekaterih tukajšnjih političnih krogov, ki so zelo blizu Hirotovi vladi. Ti sodijo namreč, da je Čangsueliangov upor rešil Hirotovo vlado pred sigurno demisijo, do katere bi bilo gotovo prišlo prav zaradi nesporazumov, ki so se zadnje čase pojavili v vladi glede japonske politike na azijski celi. V kolikor skušajo japonski krogi pripisati Čangsueliangovemu puču komunistično ozadje, opravičujejo s tem potrebo nedavno sklenjene nemško-japonske protikomunistične zveze, proti kateri so se v obeh glavnih strankah pojavili že zelo resni glasovi.

Poljski ideal: socialna država

Varšava, 17. decembra. b. Včeraj je poljski senat pričel razpravo o proračunu za leto 1939/40 in ekspoziciji ministrskega predsednika Skladkowskega ter ministra za gospodarstvo Kwiatkowskega. Pozornost so zbudila zlasti izvajanja bivšega ministra pravde Makowskega, ki je med drugim izjavil, da ne želi Poljska postati niti totalitarna niti liberalna država, temveč želi razviti svojo posebno teorijo socialne države, ki naj bo naslonjena na odgovornost in tesno sodelovanje vseh državljanov brez izjeme.

Blum o stankah v Franciji

Pariz, 17. decembra. b. Na včerajšnji seji senata so nekateri senatorji kritizirali postopanje vlade pri reševanju delavskih konfliktov. Na kritike je odgovoril sam predsednik vlade Leon Blum, ki je izjavil med drugim:

V zvezi s stavkovnim gibanjem se v domačem in deloma tudi tujem časopisju vodi prava kampanja proti francoski vladi. Številke, ki se navejajo, ne odgovarja-

jo resnici. V vsej pariški okolici je trenutno samo 3400 stavkajočih. V Lilleu je vlada prepeljala zasedbo tovarn po delavcih. Isto se bo v kratkem zgodilo v okolici Maubeugeja. Večina sodnih sklepov, ki zahtevajo takojšnjo izpraznjenje zasedenih tovarn, je že izvedenih. Po tem govoru je bil predlog senatorja Lemeryja po oddolžitvi razprave o obveznem arbitražnem sodstvu odklonjen.

Obrambno posojilo v Franciji

Pariz, 17. decembra. br. Na včerajšnji seji pod predsedstvom predsednika republike Lebruna je ministrski svet po poročilu finančnega ministra Auriola odobril razpis novega notranjega posojila izključno za narodno obrambo. Posojilo bo razpisano za dobo treh let. Izdane bodo obveznice po 100 frankov, ki se bodo po preteku treh let izplačale po 140 frankov. S papirji bodo lahko trgovali tudi na borzi. Obveznice prejšnjih notranjih posojil se lahko zamenjajo za novo ugodnejše posojilo. Vlada je posebej določila izredno ugodne pogoje, da bi tako pritegnila k podpisu tega posojila čim širše kroge in omogočila vplivanje tudi malim ljudem.

Politični obzornik

Za mir med ljudmi

Sabor cerkvenih dostojanstvenikov srbske pravoslavne cerkve je te dni končal svoje zasedanje, ki se je pričelo 27. novembra. O tem zasedanju je bil izdan službeni komunik, po katerem posnemamo: Poleg drugih nujnih poslov se je Sabor bavil z vprašanjem pojačanja evanđeljskega delovanja med narodom, da bi se skozi Kristovo vero in zavest o dolžnostih utrdil mir in dobra volja med ljudmi, vnese la večja strpnost in harmonija v življenje zakoncev, zmanjšali spori, prepri in pravedanja med sosedji, prenehalo z zločini in samomori in se čimbolj ojačil in poplenilil značaj naše mladine. Sabor je razpravljaj med drugim tudi o težkem položaju naših obrtnikov, ki si danes le s težavo služijo svoj vsakdanji kruh, ker jih izpodrivajo »tují kapitalisti in industriji, ki so bili daleč od naše zemlje, dokler se je v njej prelivala kri za naše osvobodjenje.« V komuniku se nadalje naglašalo:

»Sabor je nadalje še razpravljaj o aktualnem vprašanju položaja pravoslavne cerkve v tej državi v času, ko so bili že uveljavljeni in ko se imajo že uveljaviti neki zakoni o drugih veroizpovedih. Ker se s temi zakoni in zakonskimi načrti spravlja Srbska pravoslavna cerkev v podrejen položaj v primeri s temi konfesijami, je Sabor smatral za svojo imperativno dolžnost, da nujno opozori merodajne kroge na ta predmet in jih spomni na precizne odredbe državne ustave o ravnopravnosti vseh usvojenih in priznanih veroizpovedih v kraljevini Jugoslaviji. Ne zahtevajoč nobenih privilegijev, ki bi v kakršnokoli oziro škodovali narodnim interesom in narodnemu dostojanstvu ali bili kakorkoli v nasprotju z njeno stoletno vlogo v srbskem narodu in narodni državi, bi Srbska pravoslavna cerkev ne mogla ravnodušno gledati, da se neki drugi verski organizaciji dade pravice, ki jih Srbska pravoslavna cerkev ni imela niti takrat, ko je bila državna cerkev.

Ob koncu se v komuniku poudarja: Srbski cerkveni dostojanstveniki budno pazijo, da Srbska pravoslavna cerkev ne postane ne klerikalna, ne laiška, marveč da bo in ostane, kar je vsikdar tudi bila, svetovska narodna cerkev s svojim narodnim zvečenstvom, blagoslovilajoč svojega narodnega kralja in svojo narodno državo.

Jedro hrvatskega vprašanja in versko ravnopravnost

Jakov Jelačić, tajnik dr. Mačka, je imel 13. t. m. v Šibeniku shod, na katerem je seve govoril tudi o hrvatskem vprašanju. Izjavil je, kakor čitamo v Hrvatskem Dnevniku: »Hrvatsko vprašanje je v tem, da hoče biti hrvatski narod svoj gospodar na svojem, da si sam postilja svojo postelj, Sibi svojo, a Slovenci svojo, a »kdo zna bolje, rodilo mu polje in sicer tako, kakor kdo hoče in kakor želi, vendar po nobenega zapovedi, pa tudi ne po zapovedi svojega brata.« — Lepo povedano in navidezno zelo lahak posel. Če pa se da stvar lahko in enostavno urediti, kakor je naznačil spoštovan Jakob Jelačić, to pa je drugo vprašanje.

Zakaj je bila osnovana biuša KDK

Na to vprašanje je odgovoril poslanec dr. Mačkovega pokreta Jelačić. Rekel je: »Del prečankih Srbov je končno uvidel, da Beograd enako tolče po Hrvatih in Srbih, kadar gre za korist njegovega žepa. In zato je bila osnovana bivša Kmetstvo-demokratska koalicijska.

Treba bo novega pokolenja

Novosadski »Dan« piše: »Treba je nove generacije, takšnega občestva ljudi, ki ne pozna sebičnosti, ki so mu neznane nepojmljive osebne, strankarske in pa pokrajinske nestrpnosti. Treba je pokolenja, ki bo nadomestilo politične agitatorje in nepopolne tribune, pokolenja, ki bo s svojim altruizmom, s svojo solidarnostjo in pošteno nacionalno politiko končno sklenila pravi sporazum in dovršila dejansko uedinenje našega naroda. Čakamo torej na novo generacijo.«

Naselitev nemških židov pri nas?

»Mlada Hrvatska« poroča: V Zemun je z letalom priletel vrhovni komisar pri Društvu Narodov za begunce iz Nemčije Malcolm. Prišel je v Beograd, da izposluje, da bi se smel del židovskih emigrantov iz Nemčije naseliti v naših krajih. — Isti list tudi javlja, da namerava skupina nemških židov, ki so se zatekli k nam, osnovati novo banko, ki jo bodo krstili za Balkansko banko. Ta banka bo imela obratnega kapitala 200 milijonov Din, ki je že ves vplačan. 1. svetni list.

Borzna poročila.

Curij, 17. decembra. Beograd 10. Pariz 20.325, London 21.3675, New York 435, Bruselj 73.55, Milan 22.925, Amsterdam 237, Berlin 175, Duma 79.75 do 81.40, Praga 15.34, Varšava 81.80, Bukarešta 3.26.

Novi spopadi pred Madridom

Madridske čete uspešno odbijajo napade čet generala Franca

Valencia, 16. decembra. AA. (Fabra) Nacionalistični napad na Bodillo je dokončno propadel in sovražnik se je pognal v beg, ker je doživel velike izgube. Republikanske postojanke so čvrste v tem odseku. Nacionalisti so prav tako poskušali izvršiti napad na Koscelo, vendar smo jih odbili.

V odseku Carabancelu republikanske čete postopno prodirajo. Utrjevanje vseh odsekov po malem razširja frontno črto.

Nacionalisti so začeli raniti na raznih bojiščih sveže vojaštvo, izkrcano v sredozemskih pristaniščih; to vojaštvo je ljudstvo duhovito krstilo na plave Mavre. V Cruzu Verdu in Santi Mariji dela Almeda so plavi Mavri skušali izvršiti napad na republikanske čete, ki so jih pustile, da so se jim približali na nekaj metrov, nato so pa republikanske čete začele streljati iz strojne in na napadalce, ki so zbežali in prišli nato v doseg republikanskega topništva. Sovražnik je pri tem doživel ogromne izgube.

Republikanska letala obstreljujejo danes sovražno zbiranje čet v gornjem Carabancelu in cesto držečo v Bruneto.

Me oklepniimi vlakli, ki jih zelo uspešno rabijo republikanske čete, se posebno odkljuje oklepni vlak K. W. V Parliju je ta oklepni vlak s svojimi topovi uničil tri

sovražne tanke in osvobodil oklepni vlak z označbo X. ki je bil neporaben V Pintu je isti oklepni vlak pomagal evakuirati vojake, zajete v postajnem poslopju; prisilili je dva topova, da sta utihnili. V Netaki je ta oklepni vlak napadel oddelek 11 tankov in uničil štiri tanke, drugi so pa zbežali. Čete, ki so prodirale za temi tanki, je zdecimiral in je sovražnik pustil na bojišču ogromno mrtvih.

Danes kmalu po 12. je prispel v Malago iz Ceute neki nacionalistični letala bombardiral Madrid. Bombe so ubile 18 oseb in okoli 100 oseb ranile. Bombardiranje se je začelo ob 13.30 in je bombardiralo 18 bombnikov in 27 lovskih letal. Takoj se je dvignilo v zrak 15 lovskih letal madridske vlade. Kakor se izve so ta letala sestrelila dvojce bombnikov nacionalistov. Bombe so posebno poškodovale predmestje Texes de las Victorian na severnem robu Madrida.

Kupujte domače blago!

Biser ruske književnosti — prekrasni
Gogoljev roman v filmu. — Ho-
rojska nesmrtna kozakška atamana.
HARRY BAUR in DANIELLE DARRIEUX

TARAS BULJBA

DANES V KINU UNIONU!

Okrog 600 delavcev stavka

Zakaj in kako je prišlo do stavke v večki papirnici

Ljubljana, 17. decembra. V ponedeljek so začeli stavkati delavci v večki papirnici. V začetku so nekateri pričakovali, da ne bo prišlo do tako resnega spora, da bi delo moralo počivati delj časa, zdaj pa nekateri znaki kažejo, da najbrž ne bo prišlo do sporazuma pred novim letom. Zato je podjetje tudi odpovedalo delo za 14 dni delavstvu, zaposlenemu v papirnici v Goricanah. Oba obrata si namreč delita delo tako, da sta odvisna drug od drugega, in sicer v Goricanah pripravljajo material, ki ga predelavajo v Vevčah.

POGAJANJA ZA SKLENITEV KOLEKTIVNE POGODBE

Preden je prišlo do spora med delavstvom in podjetjem, so se pogajali prejšnje mesece za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Stara kolektivna pogodba je potekla 1. t. m. Pri vseh razpravah o novi kolektivni pogodbi je bila zastopana tudi banska uprava po svojem zastopniku; pogajanja je vodila Inšpekcija dela. Razen tega je bilo zastopano tudi sresko načelstvo in bansko upravo so informirali o položaju krajevnih zastopnikov oblasti. Razprave so se vodile v Zbornici za TOI in na njih so bili zastopani delavski zastopniki po zaupnikih in zastopniki strokovnih organizacij ter Delavske zbornice, podjetje pa po svojih zastopnikih ter zbornici. Položaj je bil torej vsem znan.

Do sporazuma je prišlo glede splošnih določil kolektivne pogodbe, toda pogajanja so zastala pri meznem vprašanju in se končno razbila.

ZAHTEVE PODJETJA IN DELAVSKO STALIŠČE

Podjetje je zahtevalo, da se urne mezde po novi pogodbi znižajo za 20%. S to zahtevo je nateleto pri delavstvu na hud odpor, zato je končno popustilo, da se mezde reducirajo samo na 10%. Delavci niso mogli pristati tudi na to znižanje ter niso

hotel podpisati kolektivne pogodbe pod temi pogoji. Zavzeli so stališče, da raje delajo brez kolektivne pogodbe kakor pa da bi podpisali tako slabo.

Na splošno znašajo meze papirniškega delavstva v Vevčah po 800, 1000 in 1200 dinarjev na mesec. Te meze ne zadostajo družinskim rednikom, če pomislimo, da življenjske potrebe v splošnem niso nič cenejše v Vevčah kakor v Ljubljani in da so papirniški delavci po večini navezani samo na zaslužek v tovarni. Kmetov v pravem pomenu besede ni med njimi. Vevsko delavstvo tvori pravi tovarniški delavec. Po večini so domačini in v mnogih družinah se ta poklic podeduje od očeta na sina že nekaj generacij. Pri 1000 Din mezde na mesec pomeni 10% znižanje za delavca znatno vsoto, ki je ne more tako lahko utrpeti.

REDUKCIJA STAREJŠIH DELAVCEV

V začetku tega meseca so začeli delavci delati brez kolektivne pogodbe. Podjetje jih je obvezalo, da bo znižalo urne mezde, akordne postavke in premije. Delavci se posamezno niso obvezali, da sprejmejo te pogoje, pač pa je njihovo zastopstvo sporočilo podjetju, da se uklanjanje samo pod silo razmer. Toda medtem je podjetje reduciralo starejša delavstva in skušalo je uvesti nov sistem, da bi pri nekaterih strojih delalo manj delavcev kakor prej. Delavci so opozarjali podjetje, da bo zaradi tega trpela produkcija ter da ne morejo prevzeti odgovornosti nase. Podjetje delavskih opozoril ni upoštevalo, zato je delavstvo stavilo podjetju ultimatum: če se razmere ne bodo normalizirale glede organizacije dela in če podjetje ne bo zopet zaposlilo starejših delavcev, bo delavstvo prenehalo delati. Podjetje je ostalo nepopustljivo v vseh pogledih. Delavstvo je zaradi tega v ponedeljek začelo stavkati, nakar je podjetje odpovedalo delo delavcem v Goricanah. Počiva okrog 600 delavcev.

Protituberkulozno delo v Trbovljah

Trbovlje, 16. decembra. Ne mine mesec da bi z zadovoljstvom ne mogli beležiti uspehov in napredka v delu tukajšnjega Protituberkuloznega dispanzera. Dočim so splošne mnenje že s nekakim nezanimanjem gledali to sloveljnost ustanovo, se danes že sleherni zahtevo po pomoči ali nasvet, kdorkoli je malo sluti, da bi njega ali katerega izmed svojcev utegnila napasti ta strašna sovražnica Mlečevstva. To pa najlepše prikazuje številke posetnikov, ki so v oktobru in novembru t. l. obiskali bolnišnico radi boleznih same, ali pa zgolj radi posveta z zdravniškim dispanzerom. Tako je prišlo v oktobru v dispanzer 314 posetnikov oziroma bolnikov. Od teh se pri 31 moških in 152

Sadni špalirji v pravi luči

Zanimivo predavanje g. Lenarda pod okriljem podružnice SVD v Ljubljani

Ljubljana, 17. decembra. V ekle predavanju, ki jih prireja v predavalniški miniradski inštituti podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani, je večeraj znanj strokovnjak g. Lenard Frido vsestransko osvetlil zanimivo vprašanje sadnih špalirjev.

Kakor o vsaki stvari, tudi o sadnih špalirjih razpravljajo oboji, oni, ki jih pripravljajo in oni, ki so jim špalirji v napotje. Domača sadjarska literatura je zlasti lepo prepolna člankov o špalirjih, kot da je to neka lvevana novotarija, dasi sadni špalirji v naprednejših državah, a tudi že ob stenah naših hiš zmagovito govore, da niso več samo problem, nego že srečno izvedena stvarnost. Najbolj od vseh ugovorov proti sadnim špalirjem je pač očitke, da niso rentabilni, in ne uporabni za pridobitno sadjarstvo. G. Lenard to z obema rokama podpre, ker ve, da po obširnih sadjarskih planjavah in bregovih ne kaže graditi ograje za prostostoječe špalirje, ko pa tam vendar tudi prijatelji špalirjev sadi le pritična ali visokodebelna sadna drevesa.

Pač pa se — in še kako dobro — izkažejo rentabilni; in naravnost pridobitni nasadi špalirnega drevesa ob sicer praznih stenah vil, kmetekih hiš in gospodarskih poslopj. Povod tam so prazne stene nerenabilne, rentabilne pa s špalirji prav in v pravi sorti posajene ter negovane stene. Mi šele s špalirji do vika siopnjemo sočnost sadu, ga v pogledu zunanosti vsoobimo za kabineto sadje, predvsem pa ob stenah, kjer je več topline in daljša rastna doba, gojimo lahko tudi, one kasne sadne sorte, ki jih v našem podnebju sicer na planem ne moremo privedi do zorenja. Z uvaženjem špalirjev torej proizvedemo najzvrstnejše namiz-

Iz Ljutomeru

— Miklavž v radgonski šoli, 5. decembra je priredil PKK na državni narodni šoli v Radgoni pod vodstvom svojega učitelja lepo Miklavževno prireditev v posojilnici dvorani, ki jo je napolnilo narodno občinstvo. Vprizorili so najprej troje dejanje »Jure«, in sodelovali so tudi tamburaški mladinski zbor, ki jih vodi g. Gradnik. Sledil je nastop Miklavža, ki je obdaril mnogo revnih otrok, č čemur so prispevali: Občinska hranilnica v Gornji Radgoni 1000 Din, čisti dobitek minulo aedeolo vprizorjene igre »Kovačev študent«, ki je znašal 700 Din, iz Maribora je poslala ga. Karbaševa oblačila in pecivo, domačini pa so prispevali razno blago in nekaj gotovine. Obdarovanih je bilo 560 otrok. Vse priznanje učitelstvu šole, ki je v teh težkih razmerah obdarilo toliko revnih otrok.

— Sokolska božičnica v Radgoni, Kakor smo že poročali, bo na obletnico rojstva Viteškega kralja Aleksandra I. 17. decembra sokolsko društvo Gornja Radgona priredilo za revno deco božičnico in jo v ta namen zaprosilo za darove. Odzvala se je k temu že občinska hranilnica, ki je darovala 500 Din za kar ji izreka sokolsko društvo toplo zahvalo.

— Lep koncertni užitek se nam obeta, Ljutomerški študentje bodo na Stefanovo priredili v Straserjevi dvorani koncert, na katerem bomo slišali klavirske točke, klavir z violino, klavirsko harmoniko, petje, njihov jazz. Obiščimo te mlade navdušene prireditelje.

Iz Trbovelj

— Življaki trg na plačini dan, Na plačini dan je bil tukajšnji živilski trg zopet dobro založen. Mnogo kmetov je pripeljalo na trg prašiče, perutnino in jabolka. Cena prašičem, zlasti, plemenitim se je zadnje čase precej dvignila, dočim je cena perutnine jela kot pred meseci. Tudi jabolka so se podražila in jih sedaj tudi že kmetje prodajajo po 3 do 3,50 Din, medtem ko so pri branjevih še dražja. Jajca so se spoznanje pocenila ter se sedaj prodajajo po 1 Din komad. Sezona zela gre h kraju ter zaloge zelenjavi glav ne le na tukajšnjem trgu, marveč očitno tudi na kmetih pohajajo, ker se dovaža sedaj samo še manjvrednejše blago in celo to v manjših količinah. Tudi ostala povrtnina z domačih vrhov in njiv ere polagoma h kraju. Nekaj je bilo še ohrovtov, le malo pa salate, dočim je cvečča popolnoma izginila s tržnih stojnic. Precej pa je bilo zimске zelenjave, kakor korenja, pravtako pa tudi febulje, česna, fižola i. dr. Kmetice so prikle nositi na trg tudi večje množine surovega mla, smetane jake in orehovi jedrc, ker se bližajo prazniki. Teh dobrot utegne biti v prihodnjih sredah in sobotah

ženskah ni mogla ugotoviti jetika, pri 28 moških in 29 ženskah je bila ugotovljena jetika, pri 15 moških in 12 ženskah celo odprta bolezen. Številke v novembru so pa nekoliko nižje in sicer je obiskalo v tem mesecu dispanzer le 161 bolnikov in na svet iakajotih. Od teh je imelo 29 moških in 26 žensk tuberkulozo, 13 moških in 9 žensk odprto jetiko, 2 moška in 4 ženske so imele drugo bolezen dočim se pri oseh 8 moških in 51 ženskah jetike ni moglo ugotoviti. V oktobru je bolniška sestra obiskala 26 bolnikov na domu v Trbovljah, 22 pa izven Trbovelj, dočim jih je v novembru v Trbovljah 32, izven Trbovelj pa 6. V bolnico je bilo v oktobru oddanih 7 bolnikov, 1 pa v zdravilišče, v novembru pa isto število v bolnico in zdravilišče. Mleka je dispanzer oddal bolnikom v oktobru 4995 l, v novembru pa 390 litrov. Rentgen-pregledov je bilo prvi mesec 286, drugi mesec 143, pregledov, izmedka oktobra 27, novembra 24, tuberkuloznih reakcij 95 (327), sedimentacij krvi 23 (31), pneumomorske je bil dan v 34 slučajih (22). Zadržna sestra pa je razen tega imela še večje število predavanj in sicer v oktobru v tukajšnji gospodarski šoli 8 predavanj, v novembru pa 3 predavanja o obrambi proti jetiki.

Iz prednjih podatkov je pač najbolje razvidno, kako ogromnega pomena je Protituberkulozni dispanzer za zdravje prebivalstva rudarskih revirjev, ker se edino potom PT-dispanzerja more voditi sistematična uspešna borba proti tuberkulozi. Zato je dolžnost vseh merodajnih činiteljev kakor tudi vse naše javnosti, da to sloveljčno delo z vsemi sredstvi podpre.

Beležnica

KOLEDAR

Danes, Četrtek, 17. decembra katolišani: Lazar.

DANASNJE PRIREDITVE:

Kino Matica: Noč v operi.
Kino Ideal: Krik prerje.
Kino Sloga: Belj pekel Piz Pahn.
Kino Union: Taras Buljba.
Kino Kodeljevo: Pravica prerje.
Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani: občni zbor ob 19.30 v restavraciji »Sestice«.

Splošno žensko društvo: predavanje g. prof. Copic »Otrok, doja in dom« ob 20. v meščanski šoli pri Sv. Jakobu.
Jugoslovenska majka: spominška proslava v počastitev rojstnega dne biagopokojnega kralja Aleksandra I. ob 18.15 v miniradski dvorani univerze.
Akademsko starejšinsko društvo Jadran: dr. Zupančič večer ob 20.30.

DEZURNE LEKARNE

Danes, Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Garpus, Moore, Zaloška cesta.

Radioprogram

Petek, 18. decembra

11: Šoleka ura: Premog — pogled v davni no (razgovor z učeni rodj g. Miroslav Zor).
12: Slovenski biseri (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 13: Ženska ura: Pomoč otroku pri jezikovnem pouku (ga Dora Pegan). — 13.50: Maurice Ravel: Valček (koreografske pesnitve, plošče). — 14.40: Francosčina (g. dr. Stanko Lehen). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Boža Knežević in naša doba (dr. Dušan Stojanović) Bgd. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Poje tenorist Leop. Kovat, spremlja rad. orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angliške plošče. — Konec ob 23. uri.

ZLOMLJENO SRCE

Zakaj
toliko žena izgubi
pravo ljubezen svojih
mož

7
nevest na
vsakega ženina

Nikdar prej niso žene toliko tekmovala za srca mož kakor danes. Dekle, ki se zane-mari in je videti stara, ki izgubi svojo svežo, mladostno polt, ima malo upanja na močitev. Tudi poročena žena, ki gre po isti poti, je v nevarnosti, da ji kaka mlajša in privlačnejša žena prevzame pravo ljubezen njenega moža. Moški iščejo mladost — vedno samo mladost. Zdravniki in učenci zdaj povsod iščejo nove metode, po katerih bi bile žene vedno videti mlade. Največje dosežanje odkritje na tem področju je način pridobivanja vitalnega elementa kožnega tkiva (biocel) iz mladih živali. Ta proizvod uporabljate na zunaj, on pa krepi in redi Vašo kožo ter jo napravi svežo in čudovito mladostno. V kliničnih poskuzih, ki jih je prof. dr. Stejskal izvedel pri ženah, starih od 55 do 72 let, se gube izgubile v 6 tednih. Čisti biocel, pridobljen iz skrbno izbranih mladih živali, je zdaj kombiniran z rožnato kremo Tokalon. Uporabljajte jo preko noči. Belo kremo Tokalon (ki ni mastna) pa je treba uporabljati zjutraj. Ta krema krepi in napenja kožo ter popolnoma odstrani razširjene žilnice. Uspešni rezultati so raz-jamčeni, ali pa se Vam dekar vrne.

OPOMBA: Puder Tokalon s smetanovo peno je edini, ki bi ga bilo treba uporabljati s kremo Tokalon.

JASNO

Nedeljski turist stoji pred planinskim domom in že dobre pol ure razgleduje krasno okolico.

— Gospod oskrbnik, prinesite mi daljnogled, — pravi slednjč.

— Prosim, ali izvolite tudi vrček piva in dober narezek?

Burka! Vse se smeje! Slavní ameriški klovni gostujejo prvič v Ljubljani!

bratje MARX

ELITNI KINO MATICA

Noč v operi

DNEVNE VESTI

— Nov načelnik prosvetnega oddelka banke uprave. Podpisani je ukaz, s katerim je imenovan za novega načelnika prosvetnega oddelka banke uprave v Ljubljani profesor H. realne gimnazije v Ljubljani dr. Ivo Sušnik, dosedanjí načelnik prof. Jost Breznik je pa imenovan za ravnatelja ženske realne gimnazije v Ljubljani.

— Konstituiranje Zbornice za TOI. Jutri bo prva plenarna seja naše Zbornice za TOI po volitvah. Na dnevnem redu je konstituiranje zbornice, zlasti volitve predsednika, za katere vlada v gospodarskih krogih veliko zanimanje. Seja se prične ob 10.30.

— Popolna gimnazija v Murski Soboti. Kmetje nemestniki so podpisali ukaz, s katerim se nepopolna gimnazija v Murski Soboti s šolskim letom 1937-38 pretvori v popolno.

KINO

27-30 **SILOGA**

Danes nepreklicno zadnjič!

Dr. Fancov planinski velefilm

BELI PEKEL PIZ PALU

Lenti Riefenstahl, Gustav Diessl, Ernst Udet

MATICA

Premiera! Slavní ameriški klovni

bratje MARX

NOČ V OPERI

Stijana burka! Mnogo zabave in smeha!

UNION

Premiera! Gogoljev nesmrtni roman

TARAS BULBA

Harry Baur in Danielle Darrieux

Predstave ob 16, 19, 21, 23

— Druga ekskurzija naših šolnikov na Češko-slovaškem. Letošnjo pomlad je privedla pedagoška centrala v Mariboru prvo pedagoško ekskurzijo naših šolnikov, ki so si ogledali vse tipe češko-slovaških šol. Posebna pozornost je bila posvečena številnim poljskim šolam v Bratislavi, Zlinu, Brnu in Prazi. S to ekskurzijo je bila dana možnost, da se naše učiteljsko preusmeri od izključno nemških pedagoških revij ter da spozna pristno slovaško sodobno pedagoško teorijo in prakso. Na Češko-slovaškem je dobilo naše učitelstvo ob primerjavi z našim šolstvom preprotnih inštitutiv, ki jih bo morala naša prosvetna oblast uresničevati, ako bomo hoteli stopati vzporedno z drugimi kulturnimi narodi. Naslednje leto, meseca maja priredi pedagoško ekskurzijo na Češko-slovaško ekskurzijski odsek JUU Ljubljana. Ekskurzija bo trajala 10 dni. Učitelji bodo potovali v avtobusih na poti: Ljubljana, Maribor, Dunaj, Bratislava, Zlin, Brno, Olomouc, Pardubice, Praha, Plzen, Budějovice, Linz, Celovec, Ljubljana. Vožnja in vsa oskrba bo stala približno 1900 Din. Prijave sprejema ekskurzijski odsek JUU. Mesecni obroki znašajo po 290 Din od decembra do vključno maja 1937. Za vsako prijavnico bo odprt konto pri Učiteljski posojilnici v Ljubljani.

— Smučarski tečaj. Planinsko društvo priredi v sponzorstvu z JUU sekcijo za draveško banovino, smučarski tečaj za učiteljsko in Veliki planini od 1. do 9. januarja 1937. Tečaj bo vodil učitelj JZSS. Stanovanje in hrana dnevno po 25 Din. Prijave sprejema od 25. decembra JUU v Ljubljani. Velika planina leži na najbolj prostorni planini in je lahko dostopna s postajo Kamnik. Na Veliki planini so najdaljši smučski terenji za začetnike, kakor za izkušene smučarje.

— Luče v Savinjski dolini. Električno razsvetljavo so nedavno tega dobili v Lučah v Savinjski dolini. Dopisnik nam sporoča: Zasluga, da se je končno vendarle izpolnila ta davna želja razumnih vaščanov in številnih tujcev, ki prihajajo poleti v to romantično gorsko vasio, pripada izključno g. Ivanu Jezerniku, lastniku gostilne »Raduha« v Lučah. On je dal pobudo za akcijo, on je izvršil tudi vsa pripravljalna dela in preskrbel tudi ves potrebni material. Treba je iskreno priznati, da bi brez njega, brez njegovega dela in njegove agitacije v Lučah se danes svetili s petrolejkami in svečami. Za lep razvoj tujškega prometa so sedaj podani vsi pogoji. Sedaj naj store še gostilničarji svoje, pa bo poleti v Lučah polno zadovoljnih letoviščarjev.

— V Logarski dolini prično spomladi graditi nov hotel. Zgradil ga bo novi slovaški župan g. Franc Logar, lastnik starega hotela pri Logarju. Hotel bo imel 30 sob in bo moderno opremljen.

— Zioraba invalidske organizacije. V Celju je pred dnevi nekdo nabiral prostovoljne prispevke po trgovinah za podporo invalidom. Uduženje vojnih invalidov opozarja vsa javnost, da ni nikogar pooblastilo v to svrhu in da nima nihče pravice zbirati za invalide, če nimajo zato dovoljenja od Uduženja, bodisi od Oblastnega, bodisi od katerega krajevnega odbora.

— Smučarski tečaj pri Sv. Janezu ob Boh. Jezeru priredi Osrednje društvo SPD od 25. decembra do 1. januarja. Postojanka ob Boh. jezeru bo za božično prijetno bivališče sredi zasnežene bohinjske doline. Tečaj je namenjen začetnikom in tudi takim, ki že znajo malo krmariti. Vsek smučar bo imel dober strokovni pouk v smučanju ter prijeten oddih v beli prirodi. Bodoči smučarji se bodo vadili v os-

novnih likih smučanja na položnih jasih za hotelom Sv. Janeza. V kratkih dnevih med božičem in novim letom bodo začetniki prodrli v skrivnosti smučarskega koraka, pluznih zavojev in drugih takih spretnosti, najbolj marljivi in okretni pa si bodo osvojili tudi težje like kristijanije. Domači in nepriznani so večer pri Sv. Janezu. V jedilnici se zberejo veseli, rdeči, razigrani; njihov smeh in njihova radost sta živ dokaz, kako pomembno je smučanje za zdravje in vedro razpoloženje. Pridite v čim večjem številu v Bohinjski kot k Sv. Janezu na smuko. Vedite, da ni nihče premlad in nihče prestar za smučanje. Vse potrebne informacije prejmete v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I.

— Koča pri Triglavskih jezerih bo oskrbovana od 23. decembra dalje. Najprikladnejši je dostop od Savice do Doma na Korni ter čez planino Razor v kočo pri Triglavskih jezerih. Ako bo dovolj prijav, se bo vršil smučarski krmarski tečaj. Prijave sprejema pisarna SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I.

— Javne telefonske govornice v Beogradu. Beograd se hitro modernizira, na vsakem koraku se pozna oblika denarnih sredstev. Avtomatska telefonska centrala je že premajhna. Zdaj dobi Beograd še javne telefonske govornice, zaenkrat okrog 50. Nekaj govornic so postavili že večeraj.

— Dražba kožuškovine v Ljubljani bo prvi ponedeljek po godu Sv. Neže, dne 25. januarja 1937. S to svojo dražbo krzna vseh vrst divjadi stopa lovška prodajna organizacija »Divja koža« v enajsto leto svojega delovanja v dobrobit naših lovcev. Ta organizacija je bila ustanovljena z namenom, da pomore lovcom do čim boljše vnovčenja blaga in je svoj namen tudi zvesto izpolnjevala. V preteklem desetletju svojega udejstvovanja je posredovala prodajo lovškega plena 7973 lovcom iz področja cele države in ga je prodala 566 kupcem iz vseh evropskih držav, pa tudi ameriškim. Utrčki gredo v lepe milijone. Koliko je s tem pripomogla do pravilnega vnovčenja blaga, je jasno. Utrčila pa je tudi sloves jugoslovenske kožuškovine v širšem svetu in naše dražbe so v inozemstvu zelo upoštevane. Dosedanje delo »Divje kože« pa je tudi jasno pokazalo pravilnost ljudskega rekca, da je edino v slogi in medsebojni podpori moč in lastni dobiček. Priporočamo lovcom in jim polagamo na srce, na sevbodoče še bolj oklenejo »Divje kože«, ki bo vedno najbolj zastopala njihove koristi. Kar imajo dobre kožuškovine, naj jo takoj odpoljejo na naslov »Divja koža« Ljubljana Velesajona.

— Naši kraji v filmu. V Sarajevu se snudi filmska ekspedicija nemškega filmskega podjetja Hermann Winterja, ki bo posnela mnoge naše kraje za filme. Zaenkrat izdeluje v Sarajevu kulturne filme, ki bo v njih prikazano življenje Sarajeva.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 12, v Beogradu 13, v Skoplju 10, v Zagrebu

9, v Ljubljani 7,4, v Mariboru 6, v Sarajevu 4. Dvi je kazal barometer v Ljubljani 769,3, temperatura je znašala 0,8.

— Kabel med Jugoslavijo in Francijo. V kratkem bo otvorena kabelska zveza med Francijo in Jugoslavijo in sicer med Igalo v Boki Kotorski in Marseju. V Igalo so zgradili veliko telefonsko centralo.

— Afera trgovine z dekleti se razpleta. Na dan prihajajo nove podrobnosti nedavno odkrite trgovine z dekleti v Zagrebu odnosno v Splitu. Glavni junak afece je neki Alojz Mejavek iz Celja, po drugi verziji iz Maribora. On je dobavljal dekleta splitskemu nočnemu lokalu Sangaj. Policija ga je opazovala in ko se je pričela, da je na pravi sledi ga je aretirala. Mejavek priznava, da je pošiljal v Split mlada dekleta, izgovarja se pa, da ga je nagovarjal k temu lastnik splitskega nočnega lokala, ki mu je dajal tudi vsa potrebna navodila.

— Siromašna učiteljica s tremi otroki živi v gozdu. Učiteljica Jelka Jančič, poročena Cafuk živi s svojimi tremi otroki v leseni kolibi sredi gozda blizu Zagreba. Tam je nesrečno družino zalotila zima in še hujša beda. Uboga mati se je morala odločiti za ta korak, ker v Zagrebu ni mogla plačevati stanovanja in hrane, niti solati svojih otrok.

— Mrtev na železniški progi. Včeraj jutraj so našli na železniški progi pri Vojnem križu mrtvega Stefana Vucanjskega. Pokojnik je bil star 33 let, doma iz Brezice. Zdal mlinar v Vojnem križu. Ne se znano ali gre za samomor ali za nesrečo.

Iz Ljubljane

— Iz Zrtve dela. V torek je umrl v ljubljanski bolnici delavec M. Smolej, ki se je ponesrečil pri regulaciji Malega grabna s. t. m. Nanj se je zvrnil poln vagonček starbne železnice, ker delavci niso imeli dovolj časa za prestavljanje proge in so jo preveč izpodkopali. Smolej je dobil zelo hude notranje poškodbe, ki jim je podlegel. Bil je rednik dveh nepreskrbljenih otrok, ki jih bolehnata mati zdaj ne bo mogla preživljati. Delavstvo bo danes ob 14. uri spremlilo svojega tovariša na zadnji poti izpred mrtvašnice splošne bolnice.

— Iz Pletenine, trikotaža, perila, »Pri-bore, Trsvrva cesta 9.

— Iz Društvo »Soča« matica naznanja, da predavatelj univ. prof. g. Makleovca Aleksandra, ki je bilo napovedano za preteklo soboto, se vrši prihodnjo soboto 19. t. m. v verandni dvorani Zvezde ob pol 21. uri. Kakor že omenjeno, bo predaval »o zakonu in rodbini v sodobni Rusiji«. Predavatelj bo zajel snov iz zanimivega problema, ki je rodil zelo obširno literaturo ne samo v Rusiji, temveč tudi v zapadni Evropi in Ameriki. Seznanil bo poslušalce s položajem zakona, žene in rodbine v Sovjetski Rusiji, počenši od prevrata vse do najnovejšega časa. V dobi, ko se skoro povsod slišijo glasovi o krizi zakonskega in rodbinskega življenja, bo aktualni predmet predavanja prav gotovo pritegnil nase pozornost poslušalcev. Sočani in prijatelji vabljani! Vstop vsem prost! Predavateljski odsek.

— Iz Cerkveni koncert. Pododbor društva Rdečega križa v Ljubljani priredi 21. t. m. ob 8. uri dobrodelni koncert v franciskanski cerkvi v Ljubljani. Na programu so nabožne božične pesmi, ki jih bo izvajal dijaški pevski zbor iz škofskih zavodov v št. Vidu pod vodstvom častitega gospoda prof. Matija Tomca. Na ta koncert opozarjamo članstvo Rdečega križa in vse ljubitelje lepih božičnih pesmi.

— Iz Sponzorski večer Emila Adamiča bo v ponedeljek, dne 4. januarja 1937, v veliki filharmonični dvorani. Izvajala se bodo izključno le njegova dela, izvajalci pa so: ravnatelj Julij Betetto, Trboveljski Slavki, Slovenski vokalni kvintet, Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« in pevski zbor Glasbene Matice. Vse prijatelje in spoštovalce velikega pokojnika že danes opozarjamo na 4. januar.

— Iz Brez dvoma bo izredno zanimivo poslušati našega pesnika Pavla Golja, ki bo bral svoje pesmi v torek, dne 22. t. m. ob 20. uri v mali filharmonični dvorani. Za Božič bo izšla namreč njegova pesniška zbirka in z veseljem moramo pozdraviti namero, da jo bo avtor sam prebral svojim poslušalcem. Prodaja sedežev bo 10 Din je v knjigarni Glasbene Matice, stojšča stanejo 4 Din, za dijake pa 2 Din.

— Iz V ponedeljek, dne 21. t. m. bo v veliki filharmonični dvorani I. javna produkcija naših konservatoristov. Nastopili bodo učenci solopevskega oddelka ge. Trostrove in ge. Wistinghausnove ter ravnatelj Betetta in Janka Ravnika, iz kormorne šole prof. Slaisa in končno združeni orkester drž. konservatorija in Orkestralnega društva Glasbene Matice. Uvodno besedo o češki glasbi bo govoril skladatelj in kritik g. Vilko Ukmar. Produkcija začne ob 18.15 v veliki filharmonični dvorani. Spored, ki je obenem vstopnica, velja 2 Din.

— Iz Do 18. decembra opoldne morajo hišni posl-vlagatelji hranilnice dravske banovine, Ljubljana, predložiti svojo hranilno in poselsko knjižico, ako se žele udeležiti zbiranja za nagrade po Din 200, Din 100 in Din 50, ki jih bo hranilnica izplačala izžrebanim za Božič. Gospodinja in gospodarji blagovolite na to opozoriti svoje posle.

— Iz Pevski zbor Glasbene Matice ima prihodnjo vajo vsega zbora izjemoma jutri v petek ob 20. uri in ne drevi. Nujno zadržani naj sporoče svojo odsotnost.

— Iz Kdaj ste bili srečni? Kot otrok pred jasičami. Naklonite to blaženost še svojim malčkom, pripeljte jih 21. decembra ob pol 17. v Delavsko zbornico. Živi Jezušček, pojoči angeli, pastirčki. Krasna oprema iz bogate zaloge g. Danila. Božična iga izpod peresa gdne Silve. Prireja g. Danilova. Atena vabi. Za krite stroškov plačajo odrasli 5 Din, otroci 3 Din.

— Iz Mladini smuč. Akcija za prvo smučarsko božičnico je zaključena. Inicijativnosti in marljivosti Smučarskega kluba Ljubljana ter plemenitosti posameznih darovalcev se imamo zahvaliti, da bo 73 dečkov obdarovanih s smučmi. V petek ob 18. uri bo v Mestnem domu praznik za vse te mlade smučarje, ki bodo zarežili lice dočakali uresničenje njihovih sanj. Pismeno so bili obveščeni vsi, kateri so obdarovani. Vsem želim, da bi bilo mogoče uresničiti, pridejo pa v prvi vrsti pri naslednji božičnici v poštev. Pridite v Mestni dom točno ob napovedani uri, privedite tudi svoje mamice s seboj.

— Iz Pred tramvaj je legla. Na hodniku pred lekarno mr. Komolarjeve na Tržaški cesti na Glincah so ljudje opazovali snoč okrog 17. starejšo žensko, ki se je sumljivo opotekala. V hipu, ko je začela tedaj še iz dokajšnje daljave zvoneti elektrifnega voza, jo je vrglo čez cesto proti tratinčam, kjer se je suseda in obležala. Tisti hip je z privozil tramvajski voz in je voznik le z

največjim naporom ter prisilnostjo duha zavril voz, da ni ženske pregazil. Navzlic temu pa ji je sunek voza prizadel nekaj manjših poškodb, da so jo morali prepeljati z reševalnim avtomobilom v bolnico. Gre za 50letno delavko Marjo N. stanujočo na Cesti na Brdo 138, ki je doživela nesrečo zaradi vinjenosti.

— Iz Vojaški novinec, ki bi radi čimprej odslužili svoj rok, da bi mogli potem v smislu čl. 47 zakona o ustroju vojske in mornarice doseči dovoljenje za izvedenje katnega samostojnega poklica, naj vložijo tozadevne prošnje na poveljstvo pristojnega vojaškega okrožja, ki jih bo s prvim pozitivnim rokom vpoklicalo k vojakom.

— Iz Končno sta se le ujela. Po hihah za Bežigradom so imeli v zadnjih tednih čisto nepoznane goste, ki so prihajali v vas najraje ponoči. V hiše so se splazili skozi okna, na katerih so poprej utirili šipe, da so jih mogli odpreti. Vihotapljali so se v jedine šrambe, kakor tudi v stanovanjske prostore, iz katerih so odnašali obleke, dragocenosti, jedila in sploh vse, kar se jim je zdelo vredno in kar se je dalo odnesti. Vlomilci so bili večkrat tudi zasledeni in so oškodovanci videli, da gre za mlajše ljudi. Snoci se je detektivom vendar posrečilo, da so prijeli dva jaskana vionilca, in sicer 21letnega Karla M. pristojnega v Blanco, rodom pa iz Istre ter Franca N., ki je rodom Tržačan. Oba aretirana sta sicer tagla, da bi bila prizadeta pri vionilcih za Bežigradom, a so ju spoznali oškodovanci. Zdal gre za to, da izdasta še tovariše, s katerimi so se družili na nošnih pohodih. Policija je tem že tak na sledu ter je ugotovila, da so imeli svoje skrivališče nekeje v Novih Jarsah, kjer sta stanovala tudi aretirana Karel in Franca.

SPORT

— Razpis medklub, mladinskih in juniorskih tekem v skokih ob prički otvoritve prve skakalnice na Dolenjskem. Slalom klub »34« razpisuje s sodelovanjem S. K. Polja medklubsko mladinsko tekmovalje v skokih dne 6. januarja 1937 na Polzeven. Tekmuje se v treh kategorijah in sicer: 1. mladina od 14. do 16. leta, 2. mladina od 16. do 18. leta in 3. juniorji od 18. do 20. leta. Po mladinskem in juniorskem tekmovalju se bo vršilo prsto tekmovalje izven konkurence pri katerem sodelujejo lahko tudi seniorji člani klubov JZSS. Skakalnica dopušta skoke do 23 m. Pričetek tekmovalja ob 10 uri. Prvoplasirani trije v vsaki skupini prejmejo diplome, prvaki pa še posebno darilo. Razglasitev rezultatov in razdelitev daril je ob 16.30 v domu na Polzeven. Prijave se naslovijo do 2. jan. 1937, na naslov: Slalom klub »34«, Dalmatinova 3.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek 17.: Kadar se utrga oblak. Red B. Petek 18.: Zaprtlo.

Sobota 19.: Ajentat. Premijerski abonma.

Nedelja 20.: ob 15. Repoštev. Premiera. Mladinska predstava. Izven.

OPERA

Četrtek 17.: Botra Smrt. Red Četrtek.

Petek 18.: Zaprtlo.

Sobota 19.: Cavalleria rusticana, Ghumači.

Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Nedelja 20.: ob 15. Madame Butterfly. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol. Ob 20. Pod to goro zeleno. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

V NAŠIH ČASIH

— Gospod šef. Že deset let sem zaposlen pri vas, pa imam še vedno isto plačo.

Šef: Da, gospod, človek mora imeti srce na pravem mestu. Vedno, kadar sem vam hotel znižati plačo, sem se spomnil na vašo ubogo ženo in tri otročičke.

Primerna

božična darila

priporoča trdka

ROBERT GOLI

specialna zaloga platna, bellega in pralnega blaga

LJUBLJANA

Selenburgova ul. 3

RAZNO

Beseda 50 par, davek 3 Din

Najmanjši znesek 8 Din

ZIMSKE SUKNJE

boljše vrste Hubertus nepronikljive 250 Din, perilo in vsa praktična oblačila aude po ustaljenih cenah Presker, Sv. Petra cesta 14. d. R.

KLIŠEJE

INO

VEŠTAČVINE

JUGOGRAFIKA

SV. PETRA NASIP 23

PRODAM

Beseda 50 par, davek 3 Din

Najmanjši znesek 8 Din

KOPALNO BANJO

železno, veliko in lepo prodam: Ob Ljubljani 25. Kodoljevo. Piller. 3269

SIGUREN USPEH!

Inserirajte v

„SLOV. NARODU“

Z nobenim drugim reklamnim sredstvom ne morete doseči enakega učinka, kakor časopisnim oglašom. Čigar delokrog je neomejen, časopis pride v vsako hišo in govori dnevno desetstisodnem čitateljev. Redno oglašanje v velikem obsegu je najuspešnejša investicija, ki prinese koristi trgovcu in kupcu.

TIVAR

OBLEKE

Sovjetska Rusija v očeh francoskega pisatelja Andre Gide je napisal po povratku iz Rusije knjigo o svojih vtisih — Kaj je z novo kulturo?

Ko je stal letos v juniju francoski pisatelj Andre Gide na moskovskem Rdečem trgu nad krsto Maksima Gorkoga, je dejal njegov govor poslušajočim: »Usoda kulture je v naših mislih zvezana z usodo Sovjetske Rusije«. To je bil izraz vere, da vzhajajo velike množice k mrtvaškemu odru velikega umetnika, da je prišel v obljubljeni dežel. Po pogrebu je krenil z nekaterimi drugimi pisatelji na pot po Sovjetski Rusiji. Bil je na Kavkazu in na Krimu, videl je industrijska mesta in rusko podeželje. Ko se je vrnil domov v Francijo, je opisal svoje vtise v knjigi pod imenom »Povratek iz SSSR«.

Francoski romanopisec ne obravnava v svoji knjigi socialnih razmer, niti političnih in gospodarskih uspehov in neuspehov Sovjetske Rusije. Njegova stroka so psihološka vprašanja, mišljenje sovjetskih državljani in tista nova kultura, v katero je tako trdno veroval. Videl je mnogo dobrega, pa tudi slabega. In če je napisal o slabih stvareh več, nego o dobrih, je storil to z namenom svariti, ne pa strahotiti. Knjiga, nastala iz neposrednih doživljanj, ima vse znake objektivnosti že zato, ker iz nje ne govori, kakor trdijo nekateri napadno, izgubljeni sin, ki se je vrnil in zavrgel vso svojo preteklost. Povratek Andre Gidea je prej izteženje ljubimca — po sestanku.

Utopija se izpreminja v resničnost

Napredek Sovjetske Rusije je na nekaterih poljih ogromen. Dežela je v neprestanem gibanju, dorasča novo, povsem drugačno pokolenje. Sredi tega novega pokolenja zdravih, čistih in veselih otrok vidi Gide, koliko se je izpremenilo, koliko sanj se je uresničilo. Vsako večje mesto ima svoj park kulture, kjer se mladi ljudje zabavajo, plešejo in goje sport. Pred skalnim stolpom stoji dolga vrsta padobranci, na malem improviziranem odru recitira nekdo Puškina. Mladi ljudje so resnično mladi, odločni so in vendar veseli. Nikjer na svetu ne najdete toliko resničnega prijateljstva, toliko resničnega, iskrenega tovarštva kakor v Rusiji, — pravi Gide.

Prva senca — izguba osebnosti

Ljudje so zadovoljni — toda zadovoljni so z malim. Pred njo trgovino z živili čakajo množice ljudi, čakajo tam od jutra do večera, cele dolge ure, samo zato, ker je bila v listih naznanjena nova pošiljka sočiva. Toda sočivje, če ga kupiš, je slabo, slabše kakor kjerkoli drugje. Slabe in grde so tudi obleke, pohištvo in vse drugo. To je silno nazdovanje kakovosti kar se da pojasniti deloma s pomanjkanjem množine, količine, deloma s pomanjkanjem konkurence. Kakovost? Ni potrebna — saj so izdelki brez konkurence, drugih v Rusiji ne dobite. To so besede, s katerimi opravičujejo, često preveč usmiljeno, slabo blago in slab okus.

Ljudje so brezbržni, človek bi skoraj lahko rekel leni. Zaradi te brezbržnosti je bila izmišljena stahanovščina, ki je nadomestila prejšnjo knuto. Uspehi delavcev in njihovih udarnih čet so res obudovanj vredni v Rusiji, kajti običajni storitev ruskega človeka je globoko pod evropsko

normalo. Kaj vse bi storila sovjetska država, če bi imeli njeni državljani temperamento in izobrazbo Francozov? Stanovanja, kjer stanujejo sovjetski možje in žene, so strašna in morajo vsakogar navditi z žalostjo. Enako grdo pohištvo, ista slika Stalina, sicer pa nič — nič drugega, nič osebnega. Ljudje bi se lahko selili iz enega stanovanja v drugo ne da bi to opazili. Morda je to dobro za njihovo zadovoljstvo, morda je to res potrebno. Ne žive doma, žive v tovarni, kjer delajo, in na sportnem igrišču, kjer se zabavajo. Vsi skupaj, neprestano skupaj. Vsi so srečni samo v tem, da se vsem jemlje osebnost. Sreča vseh se odkuplja samo na škodo vseh.

Uniformirana duša

V Sovjetski Rusiji je dovoljeno imeti o vsem in enkrat za vselej samo eno naziranje, — pravi Gide. Vsak dan poroča »Pravda«, kaj naj ljudje vedo, kaj naj mislijo in v kaj naj verujejo. Ko je izbruhnila v španjlijski državljanski vojni, je izrekel Gide na nekem banketu napitnico na uspeh španske ljudske fronte, toda okrog sebe je opazil same presenečene obraze. To se je zgodilo zato, ker se »Pravda« do tistega dne o španski dogodkih še ni bila izrekla. Šele potem so se začele v Rusiji ogromne manifestacije za napadeno vlado. Ali je to licemerstvo? Ne, to je samo prilagodevanje, to je konformizem. Ali je mogoče, da so ti ljudje delali revolucijo? Ne. To so že ljudje, ki vlečejo iz revolucije dobiček.

Zadovoljni so, ker so prepričani, da se nikomur na svetu ne godi tako dobro, kakor njim in to zadostuje. Srečni so iz nevednosti — toda to nevednost je seveda treba obdržati in preprečiti stike s tujino. O zapadnih državah ne vedo Rusi skoraj nič in tudi ni vredno, da bi se zanimali za nje. Ne zanima jih, kaj se dogaja v ostali Evropi, zanima jih samo, kaj si ostala Evropa o njih misli. Tam, kjer se konča sovjetska država se začnejo noč: beda, neljubenost, trpljenje. Ljudje nečesto verjeto, da ima Pariz podzemno železnico, ne verjamejo niti, da ima Francija sole. Ko je Gide vprašal nekega mladčenca, kako to, da ne posvečajo zadnje čase v Rusiji toliko pozornosti učenju tujih jezikov, je vprašal odgovoril: Pred leti smo se še lahko česa naučili pri Američanih in Nemcih. Toda zdaj? Od tujine se nam ni treba ničesar več učiti. Čemu bi torej govorili njihove jezike?

Mnogo se govori o kritiki. Ta kritika je pa nepopolna, to je kritika, ki ne sega v globine. Ljudje se često vprašujejo: Ali je to po predpisih? Toda o tem, če so predpisi dobri, če je dobra smernica sama, o tem se ne govori. To je nevarno, mišljenje, nevarno za vso kulturo.

Novo malomeščanstvo

To je sloj, ki ga naziva Gide embourgeoisement. Nastaja nov razred zadovoljnih, starih delavcev, obnavlja se rodbina in stare pravne ustanove. Izšel je zakon, s katerim se omejuje odprava telesnega plodu. Pri vsem tem pa ostaja pojav, ki bi moral že davno izginiti — beraci. Novo malomeščanstvo se poraja, pridobiva na moči, revolucija je končana — revolucionarni duh je izginil. To ni protirevolucija; protirevolucija je zdaj kritični duh, nekompromisnost, stare, zavržene vrline. Nikjer, niti v Hitlerjevi Nemčiji, ni človeški duh tako zasnužen, zadržan, storičen. Nad vsem vlada Stalin, čigar sliko najdete v vsaki hiši, čigar ime izgovarjajo vsi z neizmernim spoštovanjem, Stalin, ki ima vedno in v vsem prav. Ko so potovali pisatelji skozi Gori, kjer je bil Stalin rojen, je hotel Gide poslati naslednjo brzojavko: »Potujoč skozi Gori... vam pošiljam pozdrave.« Tedaj se je pa prevajalec začudil: — Vam? Če gre za Stalina, ne zadostuje samo Vam. Vam, učitelju narodov, ali pa: Vam, vodji delavcev. In brzojavka je bila odposlana šele po tem dopolnilu.

Z gospodarsko izgraditvijo države je naložil Stalin ruskomu narodu mnogo trpljenja. Videli smo to prizadevanje in vpraševali smo se: Ali bo slednji ruski narod dvignil glavo? Še nikoli niso bile glave tako nizko sklonjene.

Od mistike k politiki

Nekateri ideali se ne dajo uresničiti. V vsem, kar se dogaja zdaj v Rusiji, igra veliko vlogo strah pred Nemčijo. Če naj se

sovjetski državljani dobro bori, se mora zavdati, da se bori za svojo srečo — za svojo konkretno srečo. Ali je pa res potrebno, — se vprašuje francoski pisatelj, — da bi bila pri tem prehodu iz sanj v resničnost misel tako daleč razvrednotena? Z let pojema, pogled, uprt naprej, se obrača k tlem. Preveč kompromisov kompromitira idejo.

To je diktatura, toda ne diktatura proletariata. To je diktatura enega človeka, to ni tisto, za kar so se borili — to je baš tisto, proti čemu so se borili. Izstrebili opozicijo je nevarno: to je poziv k terorizmu. Za vlado je gotovo prikladnejše, če mislijo vsi državljani enako. Vprašanje je samo, če je v taki državi še mesto za kulturo. Vlada potrebuje kritiko, ker je brez nje njeno prizadevanje enostransko. Odstraniti opozicijo... Kolika sreča, da Stalinu to ne gre od rok.

In — nazadnje umetnost

Govorec nad krsto Gorkoga je Gide izjavil, da samo v Rusiji pisatelju revolucio-

Kakšno bo poslopje šolske poliklinike ene najvažnejših zdravstvenih ustanov

Ljubljana, 17. decembra
Ne pretiravamo, če trdimo, da je poslopje šolske poliklinike v Ljubljani skoraj prav tako potrebno kakor moderna splošna bolnica. Orog 10.000 otrok spada pod šolsko zdravstveno zaščito v Ljubljani, da ne računamo niti okolice ter periferije velike Ljubljane. Boj za zidanje poslopja šolske poliklinike je trajal več let in medtem je bil tako važen zdravstveni zavod pod streho barake na dvorišču učiteljskega, zadnje čase pa v zasebni hiši v Gledalski ulici. Nekajkrat je bilo že vse pripravljeno za zidanje, odobreni so bili tudi krediti, a vselej pred odločitvijo je prišlo do nenadnih zadržkov, da marsikdo končno ni več upal, da bodo v resnici začeli zidati. Vendar je nazadnje pošlo celo vrsto ovir in ko je bil načrt prilagojen na nov opečni format, so bila razpisana stavbna dela ter tudi oddana najcenejšemu ponudniku. Zdaj nekaj tednov že delajo na stavbišču ob Askerčevi in Mur-nikovi ulici nasproti tehniške srednje šole.

V RESNICI MODERNO POSLOPJE

Zdravstvena ustanova kakršna je šolska poliklinika zahteva posebno, zdravstvenim zahtevam ter sodobnim načelom odgovarjajočo ureditev poslopja. Projektant mora sodelovati s sanitetsko oblastjo, zdravnik in arhitekt morata odločiti sporazumno. Načrti kažejo, da so v tem pogledu posrečeni. Izdelal jih je arhitekt ing. B. Culk. Poslopje bo v resnici moderno na zunaj in znotraj, po svoji ureditvi, razporeditvi prostorov in po svojih preložitih. Arhitekt je moral rešiti tudi važno arhitektonsko vprašanje: Če bi poslopje stalo kot vogalno ob obeh ulicah tik ob cesti, bi procelje tehniške srednje šole mnogo izgubilo, bi ga zakrivala nasprotna poslopja v uterjenih ulici. Tako je prišlo do posebnega zazidalnega načrta parcel nasproti šole. Poslopje šolske poliklinike bo umaknjeno ob Askerčevi ulici približno za 15 m od ceste. V isti črti bodo zidana poslopja ob polikliniki in Gorupovi ulici ter bo nastal pred šolo lep trg s parkom. To ima tudi praktičen pomen za šolsko polikliniko, ker bo odmaknjena od prometne ceste, od hrupa in prahu.

KAJ VSE ZAHTEVA SODOBNOST

Dandanes mora arhitekt projektant modernega javnega poslopja, računati tudi z bodočo vojno, predvsem z letalskimi napadi. Šolska poliklinika bo eno prvih, v tem pogledu res primerno urejenih poslopij pri nas. Imelo bo veliko zaklonišče za primer letalskih napadov, in sicer za 120 ljudi. To zaklonišče zdaj že betonirajo, in sicer

na zid, ki se seveda strogo ločeno od drugih prostorov. V prvem nadstropju je nekoliko manjša čakalnica z ambulaterijem za okulistu na severni strani (da ima soba enakomerno svetlobo), oddelek za redne, sist. preglede, soba za obsevanje in sanitetsko tehnični oddelek v traktu ob Murnikovi ulici. Ta oddelek, ki bo imel 5 pisarn in veliko risalnice, bo nameščen v poslopiju poliklinike le začasno, dokler se ne bo pokazala potreba po razširjenju poliklinike tudi na to prostore, ki bodo povsem ločeni od poliklinike same na sebi. V drugem traktu bo lekarna in upravni prostorji poliklinike ter soba za antropološka merjenja.

V drugem nadstropju bo ortopedski telovadnica s 120 m² površine — zazidana ploskev celotnega poslopja znaša 625 m², to bo pa tudi predavalnica za zdravstvena predavanja. Razen nje bodo v tem nadstropju še sobe za osebo (5) in popolno trisobno šefovo stanovanje.

1.738.915 DIN KREDITA

Proračunska vsota znaša nad 1.700.000 Din. Zidarska dela je prevzelo podjetje A. Mavrič za 981.335 Din. Sredstva za zidanje tvori milijon Din iz izseljenskega fonda in ostalo fond za zdravstveno zaščito otrok. Ministrstvo za socialno politiko je odobrilo kredit že aprila 1932.

Kaj pomeni „morganatični zakon“
Zadnje faze se je mnogo pisalo in govorilo o morganatičnih zakonih, o katerih je splošno znano, da so jih sklenili nekateri kralji, dočim so bili tajne zakoni bolj v modi na francoskem dvoru. Morganatični zakon, kakor ga definira v Angliji merodajni Websterjev slovar, je inferiorna oblika zakonske zveze, ki jo lahko sklenejo možki člani kraljevskega rodu z damami nizkega rodu. Zena ne dobi moškega dostojanstva in tudi otroci nimajo nobenih pravic do prestola. Izraz morganatični se pa ne rabi pri moških princih z možkami iz nizkega rodu. Webster pripominja, da se morganatični zakon v Angliji v nobeni obliki ne priznava, kar je trdil tudi ministrski predsednik Baidwin.

Odkod izvira beseda „morganatični“? Iz latinskega „morganaticus“, kar pomeni „jutranje darilo“. To je prastari običaj germanskega zakona, pri katerem je mož dajal svoji ženi jutranj po poroki noč darilo. Če se to reč zakonca kupila na ženitovnjanskem potovanju je najmanjše darilo, je mnogo zakonov morganatičnih, ne da bi se zakonec tega zavedal.

Kako se zapravlja denar

Ustavna kriza v Angliji je potisnila v ozadje razpravo, ki bi bila sicer družabna senzacija. Lady Edmee Owenova, znana postava londonske družbe, vdova po bogatem ladjedelniku, je bila glavna postavka sodne obravnave zaradi konkurence. Svojem dobaviteljem ni mogla poravnati računov, čeprav ji je mož zapustil ogromno premoženje. Lady trdi, da jo je bil mož s svojimi milijonskimi dohodki tako razvabil, da se ni mogla privaditi izpremenjenim razmeram, čeprav ji ni bilo treba živeti slabo. Ko so prišle pred sodišče na dan podrobnosti njenega proračuna, se pač nihče ni čudil, da je prišlo njeno gospodarstvo na boben. Lady Owenova je kupovala brez barantanja vse, kar ji je ugaljalo.

V plašč, ki ga je kupila za 1.000 funtov sterlingov, je dala vsiti druge rokave po svojem okusu za 600 funtov in tako je stal plašč v našem denarju okrog 400.000, predno ga je prvič oblekla. Še bolj so se pa sodniki čudili računom iz trgovine s perilom, kjer je plačala za 10 robecev 42 funtov sterlingov. Za kopalno oblačilo je plačala 200 funtov sterlingov. Te ni mogla pokazati sodniku, ker je ni imela pri sebi, pač je pa objavila, da jo pokaže pozneje. Odločno je zanikala, da bi bila svojem advokatu naročila, naj se pogaja s svojimi upniki glede poravnave. Nasprotno, poravnavo je odločno odklonila, če, da so bili računski tako močno pretirani tako, da dobavitelji ne zaslužijo, da bi govorila z njimi.

ZA SVOJ DENAR
Mož: Kaj, že zopet nova obleka?
Zena: Ne jezi se, dragi, to sem si kupila za svoj denar.

— No, sem pa res radoveden, odkod si vzela denar.

— Prodaja sem tvoj kozuh.

UREDITEV POLIKLINIKE

Razporeditev prostorov v vseh etažah je zelo posrečena. Projektant je upošteval vse zdravstvene zahteve, ki jim ni lahko ustreli. Upoštevali je moral predvsem načelo, da morajo biti posamezni ambulatoriji ločeni med seboj in da morajo imeti vsi posebne vhode iz prostorne čakalnice. Oddelek za tuberkulozne bolnike je v pritličju in povsem ločen od drugih ambulatorijev. Zato ima tudi poseben vhod, svojo kopalnico, prostor za rentgen je pa dostopen tudi s hodnika, da v kirurških primerih bolniki ne pridejo v stik z jetičnimi. Oddelek s splošnim laboratorijem in pritličju ob Murnikovi ulici ima veliko centralno čakalnico, ki ima 80 m² površine. V nji je določen poseben prostor za nadzorstvo. Iz čakalnice so vhodi v splošni ambulatorij, ki ima posebej prostore za dečke in deklice, v otolaringološki in zobni ambulatorij. V tem traktu so še naslednji prostori: soba za prvo pomoč, izolirnica in dvosobno bišnikovo stanova-

EMILE GABORIAU ZAKONSKI IN NEZAKONSKI ROMAN.

Ta pisma je čital z največjim užitkom in radošjo. Smatral se je za zakonskega sina, toda njegova mati mu je kmalu razpršila to zmožo. Dokazala mu je to z dvajsetimi pismi Lerougeve žene, dala mu je to potrditi po Klaudini, prepričala ga je o tem z znamenjem, ki ga je imel na telesu.

Toda utopljene ne izbira bilke, katere bi se oprl. Noel je bil sklenil navzlic temu izkoristiti ta pisma. Preizkusil je svoj vpliv na mater, da bi jo prisilil pustiti grofa v domnevi, da sta bila otroka zamenjana in izsiliti od njega znatno odškodnino. Gospa Geryjeva je pa s studom zavrnila ta predlog.

Tedaj ji je odvoklat priznal vse svoje vrtoglavoosti, pojasnil ji je odkrito svoj gmotni položaj in ji povedal, da je do uspeha zadolžen. Rotil jo je, naj se obrne na grofa Commarina s prošnjo, da bi mu pomagal iz denarne stiske.

Geryjeva je pa tudi to odklonila. Vse prošnje in grožnje so se razble ob njeno odločnost. Celih štirinajst dni se je bil med materjo in sinom strašni boj, v katerem je bil advokat konč-

no poražen. V tem času je sklenil govoriti s Klaudio. Če ne bo njenega pričevanja, kdo bo proti njemu? Njegova mati in morda še grof. Teh dveh se ni posebno bal. Materi je mogel vedno ugovarjati: Potem, ko ste dali moje ime svojemu sinu, storite vse mogoče, da bi ga obdržal. Toda kako odkrižati se Klaudine?

Po daljšem razmišljanju je prišel advokat na peklensko zvijačo. Sežgal je vsa zamenjava otrok dokazujoča pisma in obdržal samo tista, iz katerih se je dala zamenjava slutiti. Ta pisma je pokazal Albertu, kajti mislil je, da bo policija osumila njega, če se ji bo posrečilo dognati vzrok Klaudine smrti. Gotovo bi se ji zdel sumljiv tisti, ki mu je bilo največ ležeče na tem, da Klaudina za vedno utihne. Ni mislil zvaliti zločina na Alberta. To je bila samo previdnost. Hotel je spraviti policijo na napačno sled, to je bilo vse.

Tudi Albertovega mesta ni nameraval zavzeti. Njegov načrt je bil kaj enostaven. Po umoru bo čakal. Če bi se stvar zavlekla, se začne pogajati in zahteval bo bogato odškodnino. Prepričan je bil, da bo mati molčala, če ga bo sploh osumila amora.

Po teh ukrepih je sklenil umoriti Klaudio na pustni tork. Da bi ničesar ne prezrl, je spremljal tistega večera Julio v gledališče in od tod v Opero. Za primer neuspeha je računal z zanesljivim alibi. Izguba svrhnika je ga vznemirjala samo prvi hip. Kmalu se je pomiril. misleč: Eh, kdo bo pa to kdaj zvedel? Vse je šlo po njegovih ra-

čunih. Zdaj je bilo vse odvisno od njegove potrpežljivosti.

Ko se je pogled gospe Geryjeve ustavil na pomočilo o umoru, je nesrečna žena zaslutila v tem roke svojega sina in v tem navalu bolesti je izjavila, da ga pojde ovaditi. Bal se je. Mati je zapadla potem groznomu fantaziranju in ena sama beseda bi ga lahko uničila. Prehitel jo je in stavil vse na eno karto.

Privesti policijo na Albertovo sled je pomenilo odvrti krvniško sekuro od svojega vratu, zagotoviti si za primer verjetnega uspeha ime in premoženje grofa Commarina. Okolnosti in strah so rodile njegovo drznost in spretnost.

V danem trenutku je prišel oče Tabaret. Noelu so bili znani njegovi stiki s policijo. Takoj je spoznal, da bo starec imeniten zaupnik. Dokler je živila gospa Geryjeva, se je Noel vse tresel od strahu. Vročica ne zna močati, ona ne razmišlja. Ko je pa slednji utihnila, se mu je zdelo, da je rešen. Nobenih ovir ni več videl pred seboj, zmaga je bila njegova.

In zdaj, ko se je bližal cilju, je bilo vse izgubljeno, vse je prišlo naenkrat na dan. Kako? Kdo je storil to? Katera usoda je vodila tajno, ki je menil o nji, da je pokopana z gospo Geryjevo?

Toda če leži človek na dnu brezna, — kaj mu pomaga, če ve, po katerem kamnu je zdrknil in če vprašuje, po katerem pobočju je pridrvel v prepad?

Izroček je ustavi v ulici Provence. Noel je

odhitel po stopnicah. Charlotta je kriknila od veselja, ko ga je zagledala.

Gospod je prišel, — je zaklicala. — Mlilstiva ga je pričakovala vsa nestrpna.

Julie ga je pričakovala?

Advokatu ni prišlo na misel, da bi Charlotta kaj vprašal. Zdelo se mu je, da se mu je vrnila vsa hladnokrvnost, čim je prestopil ta prag.

Če bi kdo pozvonil, ne odprite, — je dejal Charlotti. — Naj se zgodi karkoli, ne odprite. Julie je prihitela, čim je zaslišala Noelov glas. Potisnil jo je v salon, skočil za njo in zaklenil vrata za seboj. Šele tedaj je mogla mlada žena videti obraz svojega ljubčka. Bil je tako izpremenjen, da je prestrašeno kriknila:

— Kaj se je zgodilo?

Noel pa ni odgovoril. Stopil je k nji in jo prijel za roko.

— Julie, — je dejal s hropečim glasom in uprl v njo mrzlično žareče oči, — Julie, bodi iskrena in povej mi, ali me ljubiš?

Slutila, čutila je, da se dogaja nekaj izrednega, dihala je atmosfero nesreče.

— Da, ljubim te, — je odgovorila. — Odkod naenkrat to vprašanje?

— Odkod, — je odgovoril advokat in izpustil roke svoje ljubice. — Vprašujem te zato, ker mi moraš dokazati, da me ljubiš. Če me ljubiš, mi moraš takoj slediti, pustiti vse in pobegniti s menoj. Čas hiti.

Mlada žena ga je prestrašeno pogledala.